Mgr inż. Iwona Sajór

Zmiany przedrakowe jelita grubego a masa ciała

STRESZCZENIE

W ostatnich kilkudziesięciu latach w wielu krajach świata, w tym również w Polsce, obserwuje się wzrost zachorowalności na raka jelita grubego. Szacuje się, że 90% nowotworów jelita grubego rozwija się na podłożu polipów i dlatego uznaje się je za najczęstsze zmiany przedrakowe. Proces transformacji polipa w raka jest wieloetapowy i trwa od kilku do kilkunastu lat. U większości osób obecność polipów w jelicie grubym nie powoduje specyficznych objawów klinicznych, co często skutkuje rozpoznaniem ich w zaawansowanym stadium. Prawdopodobieństwo wykrycia polipów w jelicie grubym rośnie z wiekiem i z tego powodu osoby po 50. r.ż. zachęca się do wykonywania przesiewowej kolonoskopii, podczas której można te zmiany zdiagnozować i usunąć zanim ulegną przekształceniu w nowotwór. Jakkolwiek wiedza dotycząca wpływu czynników związanych ze stylem życia na powstawanie raka jelita grubego jest już dobrze ugruntowana, to wciąż identyfikowane są czynniki ryzyka rozwoju zmian przedrakowych jelita grubego.

Celem pracy było zbadanie zależności pomiędzy występowaniem zmian przedrakowych jelita grubego pod postacią polipów oraz stopniem ich zaawansowania a masą ciała, wzrostem, obwodem talii i wskaźnikiem masy ciała BMI. Podjęto również próbę ustalenia czy zmiany przedrakowe jelita grubego mogą mieć związek z innymi elementami stylu życia. W tym celu analizie poddano następujące czynniki: palenie tytoniu, spożywanie alkoholu, aktywność fizyczną i sposób żywienia.

Badaniem objęto osoby dorosłe obydwu płci, zgłaszające się na badanie dolnego odcinka przewodu pokarmowego do Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego w Warszawie. Na podstawie wyniku kolonoskopii i badania histologicznego wycinków zakwalifikowano 237 osób do grupy z polipami jelita grubego i 223 osoby do grupy kontrolnej. U wszystkich uczestników badania wykonano pomiary antropometryczne, które obejmowały wzrost, masę ciała i obwód talii. Zebrano również dane dotyczące stanu zdrowia, palenia tytoniu, spożywania alkoholu, aktywności fizycznej i sposobu żywienia. Na podstawie uzyskanych pomiarów obliczono wskaźnik masy ciała BMI oraz oceniono występowanie otyłości brzusznej. Dane dotyczące aktywności fizycznej odniesiono do rekomendacji WHO. Wyniki

wprowadzono do bazy danych i poddano analizie statystycznej. Oceniając wpływ poszczególnych czynników na występowanie zmian przedrakowych i stopień ich zaawansowania obliczono iloraz szans w modelu regresji logistycznej.

Zaobserwowano, że u osób z polipami istotnie częściej występuje nadmierna masa ciała. Wskaźnik BMI ≥ 25,0 kg/m^2 stwierdzono u 75,5% badanych w grupie z polipami oraz u 58,3% badanych w grupie kontrolnej. U osób z polipami jelita grubego znacznie częściej występowała również otyłość brzuszna. Obwód talii ≥ 80 cm u kobiet i ≥ 94 cm u mężczyzn stwierdzono u 74,3% badanych z polipami w porównaniu z 58,3% w grupie kontrolnej. Ponadto wyższy obwód talii miały osoby, u których stwierdzono obecność większej liczby zmian przedrakowych w jelicie. Odsetek osób aktywnie palących tytoń był podobny w obydwu grupach, natomiast w grupie osób z polipami więcej osób potwierdziło palenie papierosów w przeszłości. Wśród uczestników badania, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu, nie było istotnej różnicy pomiędzy grupami. Stwierdzono, że ponad 2-krotnie większy odsetek badanych w grupie z polipami w porównaniu z grupą kontrolną nie podejmuje żadnej aktywności ruchowej w czasie wolnym. Elementy sposobu żywienia, które różniły badanych były nieliczne. W porównaniu z grupą kontrolną mniejszy odsetek osób z polipami deklarował codzienne spożywanie serów i kilka razy w tygodniu nasion roślin strączkowych.

Analiza czynników ryzyka potwierdziła, że istotne znaczenie dla częstości występowania zmian przedrakowych jelita grubego mają nadmierna masa ciała, otyłość brzuszna, brak aktywności fizycznej i palenie tytoniu. Występowanie otyłości brzusznej, palenie tytoniu i spożywanie alkoholu wpływały także na zwiększenie szans występowania większej liczby polipów jelita grubego. Natomiast regularna aktywność fizyczna oddziaływała korzystnie na zmniejszenie częstości występowania dużych zmian przedrakowych i większej ich liczby.

W niniejszym badaniu zidentyfikowano czynniki wpływające na częstość występowania zmian przedrakowych jelita grubego i stopień ich zaawanasowana. Stanowi to podstawę do wdrożenia zasad profilaktyki pierwotnej tych zmian polegających na modyfikacji stylu życia. Ze względu na dużą nawrotowość polipów jelita grubego, pacjenci po wykonanej polipektomii powinni mieć zalecaną redukcję nadmiernej masy ciała, utrzymywanie prawidłowego obwodu talii, zwiększenie poziomu aktywności fizycznej, niepalenie tytoniu i niespożywanie alkoholu. Upowszechnienie wiedzy na temat wpływu wymienionych czynników na rozwój zmian przedrakowych może zmniejszyć zachorowaność na raka jelita grubego w Polsce.